

מימון אביבה

לידת 13.12.1924, סוסנוביץ, פולין
הצטרפה לפעילות "החבורה" ב-1945
עלתה לארץ באונייה "ווג'ווד" ב-1946

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

העיירה מג'נטה שבאותה עת הייתה מחנה מעבר גדול, בו הרגישו כבר את ההכנות האחרונות לפני העלייה. היה אפילו תרגיל עליה על אנייה. חילקו אותנו לקבוצות. עברנו בדיקות רפואיות. בין האנשים שקיבלו את פנינו היה מאיר דוידסון, שכולם קראו לו בקיצור - מאירקה ובן ארצי, הם הזמינו את חברתי לאה ואותי לחדר בו כבר ישב מולה בן-חיים. שאלו שאלות על עברנו, דרשו סודיות והציעו לנו לעבוד בעליה ב'. קשה היה להחליט, כי הקבוצה שלנו שהתגבשה בהכשרה ואתה רצינו ללכת יחד לקיבוץ, עמדה לעלות ארצה, ובכל זאת קסמה לנו ההצעה.

הבנו את החשיבות והאפשרות שניתנה לנו להשתתף בעשייה, הרגשנו חובה וזכות, המחנה התרוקן, נשארה קבוצה של 12 צעירים, הסבירו לנו כי תפקידנו כעת לשמור על הנקודה ולהכין אוכל לעצמנו.

היה חורף, שלג וקור, עשינו שמירות כל לילה, המראה היה מצחיק, כשלאה ואני היינו יוצאות לבושות במעיל צבאי ארוך, ביד אחת סכין מטבח ויד השניה אוזת פנס נפט, כך היינו בודקות מסביב שטח גדול כשהחווה מרוחקת מכל ישוב, התגוררנו בחדר יחד עם שלוש בנות: סימה, חרה ואיטקה, כמונו ניצולות מהחורבן הגדול. בתחילה היינו מאוכזבות שכל תפקידנו לשמור על המחנה, אבל זה לא נמשך זמן רב. המשימה הנוספת שהטילו עלינו היה להכין את המסיבה הראשונה של פעילי עליה ב' לכבוד ה-1000 הראשון שעלה באנייה "אנצ'יו-סירנו". התברר שלא היינו כל כך בקיאות באמנות הבישול. שאול ומאירקה שבאו להדריך אותנו. הסבירו לנו את חשיבותו של המפגש ועודדו אותנו, הצלחנו להכין את המסיבה די יפה ועמדנו במבחן. בין הבאים למסיבה היו אנשי מוסד לעליה, אנשי פלי"ם, שליחים שונים ודומני גם איטלקים פעילים. בלטה אישיותו של יהודה ארוי "הזקן" וזכורים לי במיוחד מילותיו: "עכשיו עולה האלף הראשון ויהיו עוד אלפים רבים".

משה רבינוביץ, ששתה כבר כוסית הוסוף: "יהיו אלפים ועד אלפים ועוד", אני מבטיח זאת. בין מלווי האניות היו בחווה: ישראל אורבוך "עוזי", מנחם כהן "צ'רצ'יל", אליעזר, פטר ועוד. "עוזי" מונה אחראי על החווה, שנקראה א', אחרי המסיבה התחלנו לעסוק בעבודה הקשורה בהכנות

שמי היה באותה תקופה - פרדה ליכרמן, למדתי בגימנסיה עברית והשתייכתי לתנועת הנוער "הצופה". בזמן מלחמת העולם השנייה הצטרפתי לתנועת נוער חלוצית "הנוער הציוני" שפעלה למרות אסור שלטונות הנאצים.

באביב 1942 הגיעו אלינו ידיעות על השמדת היהודים במחנות המוות, תנועות הנוער התארגנו לארגון לוחם. הייתי חברה בקבוצה שירדה למחתרת. ב-1943 נשלחתי לגרמניה.

בגמר המלחמה חזרתי יחד עם חברתי לאה דיאמנט לסוסנוביץ. קיינו לפגוש שרידים, חברים, משפחה. קבלנו ידיעות שרוב יקירינו אינם עוד.

הנוער התארגן בקיבוצים על מנת להכשיר קבוצות חלוציות לעליה ארצה. פגשנו חברים פעילים, שאפשרו לנו לצאת מיד לדרך. בעזרת ארגון "הבריחה" הגענו לעיירת גבול בין אוסטריה לאיטליה. חיילי בריגדה העבירו אותנו במשאיות צבאיות סגורות לאיטליה לנקודת קליטה בהרי האלפים - טרביזיו.

פליטים יהודים מכל אירופה זרמו בנתיבי הבריחה על מנת להגיע לחופי הארץ המובטחת, רובם צעירים, שרידי תנועות נוער שניצלו בנס. ברחבי איטליה הקימו הכשרות, שאורגנו על ידי אנשי מוסד לעליה, יחידות ארצישראליות בצבא הבריטי ואנשי בריגדה.

יחד עם לאה הגענו לסביבת מסטרה, להכשרה בה רוכזו חברי תנועות נוער ציוני, עקיבא, השומר הצעיר ועוד. היה זה מקום ראשון, שהתחלנו לחיות בו חיים נורמליים וקיוונו, שממנו נעלה ישר ארצה.

שם נפגשנו עם חיילים מיחידה 179 שעזרו לנו מאוד. הרבה עולים נזקקו לעזרה רפואית, רופא שהיה בין העולים ד"ר מיאסניק, ארגן בית חולים קטן בו עברתי בתור אחות (בסוסנוביץ עברתי הכשרה כאחות מעשית) חולים רבים, רובם משוחררי מחנות ריכוז, עברו דרכנו.

עברו מספר חודשים של שיגרה מסוימת, פתאום קבלנו ידיעה כי עלינו להתכונן לנסיעה.

נתבקשנו לקחת מינימום דברים. נסענו ברכבת, הגענו מאוחר בלילה למג'נטה. למחרת התברר שהגיעו עוד אנשים מהכשרות אחרות שברחבי איטליה. יותר נכון חווה על יד

לעליה. לסדר מחסנים של מזון, בגדים, מיני חומרים שהובאו לחונה על ידי "החבורה" - פעילי עליה ב' מבין החיילים ששרתו ביחידות ארצישראליות בצבא הבריטי, ממחסני הצבא המתחילים ברחבי איטליה, מחסן מזון נמסר לי לסידור, קודם טיפלה בו דובקה, (דוב'ה עמדה לעלות באוניה הקרובה).

צריך היה למיין המצרכים ולהרכיב מהם תפריט לאניות, לחשב יום כלכלה, ארוחות למשך 7 עד 10 ימי הפלגה. התייעצתי עם "מומחים", ימים עסקתי ברשימות, סידור מזון באריוזות מתאימות, שיהיה מוכן למשלוח. כמובן קיבלתי עזרה, לאה וחרווה קיבלו לידן את מחסן הבגדים, הבחורים עבדו בכל מיני עבודות עזר, גם בהורדת הדברים שהגיעו לחווה, בין היתר דלק ויותר מאוחר נשק.

כמסורת הפל"ם נערכו מסיבות ה-"השלוש עשרה", המלווים נתנו למסיבות אופי של קומוניזם: סיפור צ'יזבטים, שרנו, בעיקר שירים עבריים, שתינו יין לחיים - "בס תגיד" בישראל קפה טורקי, המסיבות האלה קרבו לבבות. בין הנהגים היה צביקה טוכמן, צעיר וצנום שהתחבב עלינו במיוחד, תמיד התאמץ להעלות חיוך על שפתינו - מנגן במפוחית, שר ומספר.

עברנו על הכנות לעליה באניית "זינגיט" באותו זמן נמצאה בחווה גם קבוצת הכשרה של גורדוניה, ואנשיה לא ידעו על עבודתנו המיוחדת. בלילות ניקינו את הנשק בבונקר וארזנו אותו למשלוח (לפי ידיעה מפי מאירקה - המשלוחים הגיעו ארצה בזמן מלחמת העצמאות) הרגשנו סיפוק מהעשייה וידענו כי הזמן מקרב אותנו לעליה, היינו בתקופה מאושרת - רגע לפני השגת המטרה וידענו כי חלום העליה יתגשם.

לאה הייתה תקופה קצרה אתנו ב-א', עברה למילנו לשמור על דירה, שהייתה מיועדת כמקום לכל מיני פגישות חשובות. ראובן, סיומקה ואחרים היו מגיעים לשם. לאה הייתה גם אחראית על ניהול משק הבית, היא הייתה בתורה מיוחדת, שערה בהיר, עיניה כחולות, נעימת הליכות, אינטלגנטית ומעוררת אמן. קשה היה לנו להפרד גם לזמן קצר. בזמן המלחמה, כשנתיים היינו בלתי נפרדות, לאה הייתה לי כאחות. הבטיחו לה שתבוא לעיתים קרובות ל-א', ואמנם לאה הייתה באה בכל הזדמנות לביקור קצר, במיוחד ברצ"ק דאג לזה.

לאה מילאה את תפקידה על הצד הטוב ביותר, (עלינו יחד ארצה ביוני 1946. ב-1953 נפטרה לאה ממחלה קשה והיא בת 28).

לפני הכנת מצרכים לאניות "אליהו גולמוב" ו "דב הוז" החלטנו אחרי שיחות עם "הזקן" לתרגל יום על אנייה, לאכול אותו יום רק את המנות שאנו מכינים עבור הפלגה. הניסיון עלה יפה, אבל התברר למעשה, שלא כל האנשים היו מסוגלים לאכול בזמן הפלגה, והחשוב הייתה השתייה. נקודה א' הייתה חווה מרוחקת קצת מעיירה מג'נטה, הובילה

אליה דרך צרדית. בכניסה עמד בית, מין וילה קטנה וממנה דרך לחצר גדולה. בינינים הקיפו אותה, בבנין אחד של שתי קומות גרו המלווים ואנחנו, ממולו עמד בית יותר קטן ובו היה הסליק.

כשגמרנו לנקות את הנשק ולארוזו סתמו את דלת הסליק במלט, עציצים גדולים משני הצדדים היסו את הפתח. מצד הכניסה היה עוד צריף ודומני שבו גרו אנשי קבוצת ההכשרה, זה היה "מין חת", מצד הפתוח הייתה גישה לנחל ומעליו גשר עם פסי רכבת, החברים שלעיתים באו ממילנו, כאשר הרכבת האיטה, קפצו ממנה על מנת להגיע בדרך הקצרה לחווה.

באחד הלילות באו משאיות ולקחו את המיועדים לעליה, שהתאכסנו בוילה שעמדה בצד של החווה, הם היו חלק מאנשי "לה-ספציה". הגיעה אלינו הידיעה שהאנייה נתפסה. על הענין עצמו היו שמועות ששוטרים איטלקים תפסו טרנספורט לפני שעלה על האנייה. היו עוד טרנספורטים בדרך. היה צורך לעכב את האנשים האלה ולאכסן אותם באיזה מקום, המקום המתאים היה בקרבת עיירה טרדטה, איפה שעמדה טירה גדולה מרוחקת במקצת ממרכזי אוכלוסיה, האנשים הגיעו עייפים ומאוכזבים, איבדו אימון באחראים. הטירה הייתה מוזנחת מאד. הזעיקו אותנו ממז'נטה לעזרה, היה צורך לסדר לאנשים מקומות לינה ולחלק לקבוצות. לתת אפשרות להתרחץ ולאכול.

מאירקה היה ראשון שהתנדב לנקות את בתי השימוש. כולנו, הצוות מהחווה, המלווים, הפכנו סדרנים, ענדנו סרט לבן, על מנת שאפשר יהיה לזהות אותנו והעולים יוכלו לפנות אלינו. כשבקשנו לעשות קצת סדר, שמענו את המילים: "גסטפו ונאצים או-אתם יותר גרועים מנאצים".

כנראה שהמחנה הזכיר להם מחנה ריכוז. הבאנו ציוד דרוש מ-א' והצלחנו להתארגן. חיים "בס-תגיד"-חיים (חברה קראו לו בס-תגיד כי אמנם לא הרבה לדבר, אך השתמש לעיתים קרובות בביטוי "בס-תגיד"), מונה כמפקד המקום, באותו לילה הגיע גם ה"זקן" וכולנו ישנו בחוץ. הייתי בטירה יומיים בלבד, אבל המצב - האנשים נשאר היטב בזכרוני.

ב-א' היה כל הציוד הדרוש לאניות. בין היתר ברונטים, חבלים, לעשות מהם מין מיטות תלויות, דלק בחביות מוסוות בשדה כרוב וכו'. פחדנו מחיפוש השלטונות. פעם הגיע בעל האחווה לבדוק באם שומרים את אחוזות בסדר. כאשר המאבק בלה-ספציה הגיע לקיצו והעולים קבלו סרטיפיקטים, ערכנו מסיבת "השלוש עשרה" הייתה אוריה של התרוממות רוח וסיפוק. עטרה חזרה ל-א' היא ויתרה על סרטיפיקט והשתלבה בעבודת הצוות.

ב-א' הפעילות הייתה רבה, הרבה אנשים פעילי עליה ב' עברו דרכה. הנהגים מהחבורה עבדו קשה ובילו שעות רבות בנסיעות. השתדלנו מיוזמתנו לעזור. הכנו עבורם סנדוויצים, תה חם וחדר עם מיטות מסודרות למנוחה. סימה

תקופת עבודתי ב-א' היתה אחת היפות בחיי אחרי יגון, ייאוש, אובדן יקירים בזמן השואה. תקופה של עשייה למען המטרה שהיתה צו השעה - העלאת שארית הפליטה, מפגש עם צעירים ארצישראלים, מהמוכחרים. זה עזר לי במקצת להתגבר על הכאב והמועקה הקשה.

עם בואנו ארצה הצטרפתי יחד עם פולדק לגרעין של אבא קובנר בקיבוץ עין החורש, בסתו 1946 נשלחתי על ידי ראש המוסד דאז - צבי יחיאלי, לקורס אלחוט בשפיים, קורס שהיה צריך להכשיר אותי לעבוד כהגנה.

השתתפתי בהורדת עולים בקיסריה בפיקודו של אריה. במאי 1948 התגייסתי לחיל-הים ושרתתי כאלחוטאית במטה חיל-הים.

בזמן מבצע "שורד" קיימתי קשר עם המבצעים, החלפתי את האלחוטאית שוש (מקיבוץ יגור) ב-אח"י אילת בפיקודו של יוסקה אלמוג, לאחר קרב בחופי תל-אביב.

בחורף 1948 נשלחתי יחד עם צוות מחיל-הים להביא שתי פולשות מצרפת. שרתתי תחת פיקודו של ישראל אורבוך וסגנו ישראל רותם.

לאחר שחרורי עם סיום המלחמה, עבדתי כאחות בבית חולים "מולדה" בחיפה. נולדו לנו 2 בנים, יחד עם פולדק יצאנו בשליחות לפולין, עבדתי כפקידה בשגרירות בוורשה. לאחר חזרתנו ארצה עברתי קורס ספרנות ועבדתי כספרנית אחראית בבית אבא חושי בחיפה - ספריה עיונית, עד יציאתי לגימלאות.

(היום בקיבוץ גל-און) ארגנה "מכבסה" רוד ענק בו גם כיבסנו סדינים ואף בגדים אישיים של החבורה והמלווים. האנשים היו אסירי תודה, הרגישו את דאגתנו להם. כל זמן שהיינו ב-א' (הצוות) לא קיבל שכר ולא חופשה. רצינו מאוד לבקר לפחות במילנו והסביבה. זה ניתן לנו רק פעם אחת ואז גם קיבלנו כסף כיס.

מלווים היו מגיעים בעיקר בלילות, בואם נשמר בסוד. אחד מאלה בצלאל דרורי, שנשאר ב-א' תקופה ארוכה יותר התקרב לקבוצת הכשרה ולימד אותם וגם אותנו עברית ושירי ארץ ישראל.

התחלנו בהצטיידות של אנייה והפעם ידענו שגם הגיעה שעתנו לעלות. ערכנו מסיבת פרידה ובה סופרו הרבה צ'יזבטים מהווי ארץ ישראל. "עוזי" הצטיין, דיבר בדרמטיות והומור, קיבל פרס ראשון. מהמלווים הצעירים קיבלתי כינוי "סבתא" על היותי רצינית ואני אז בגילם כת 21.

לא אפרט סיפור עלייתנו, הדברים כבר נכתבו. הגיע הרגע של עלייתנו ארצה. אנו אנשי הצוות עלינו ראשונים על האוניה, על מנת להשלים ולקשור מיטות ברזנט.

היינו כ-1,300 מעפילים, הדרגשים לא הספיקו לכולם. באותה אנייה עלה גם פולדק מקבוצת אבא קובנר, חברי לחיים. מחוסר מקום יישנו על הסיפון ומירי בוקר מוקדם שטפו אותנו מהסיפון. בתור מחווה מסר לנו ברצ'יק את הקבינה שלו בלילה האחרון להפלגתנו.

בנתיבי הבריחה - לדרום אירופה